

GRAU EN INFERMERIA

28220 - CURES D'INFERMERIA MATERN INFANTIL I EN L'ADOLESCÈNCIA

Informació general

- Tipus d'assignatura : Obligatòria
- Coordinador : Carme Rosell Moreno
- Curs: Segon
- Trimestre: Segon
- Crèdits: 5
- Professorat:
 - Alba Sanvicente Prados <asanvicente@tecnocampus.cat>
 - Montserrat Pujol Abajo <mpujola@tecnocampus.cat>

Idiomes d'impartició

- Català
- Castellà

Competències que es treballen

Bàsica

- CB5_ Que els estudiants hagin desenvolupat aquelles habilitats d'aprenentatge necessàries per emprendre estudis posteriors amb un alt grau d'autonomia.
- CB1_ Que els estudiants hagin demostrat tenir i comprendre coneixements d'una àrea d'estudi que tingui la base en l'educació general, i s'acostuma a trobar a un nivell que, si bé es recolza en llibres de text avançats, inclou també alguns aspectes que impliquen coneixements procedents de la vanguardia del seu camp d'estudi
- CB3_ Que els estudiants tinguin la capacitat de reunir o interpretar dades rellevants (normalment dins de la seva àrea d'estudi), per emetre judicis que incloguin una reflexió sobre temes rellevants de caire social, científic o ètic

Específica

- CE13_ Aplicar el procés d'infermeria per proporcionar i garantir el benestar, la qualitat i la seguretat a les persones ateses
- CE14_ Conèixer i aplicar els principis que sustenten les cures integrals d'infermeria
- CE15_ Dirigir, avaluar i fer les cures integrals d'infermeria, a l'individu, la família i la comunitat
- CE17_ Conèixer les alteracions de salut de l'adult, identificant les manifestacions que apareixen en les seves diferents fases. Identificar les necessitats de cures derivades dels problemes de salut. Analitzar les dades recollides en la valoració, prioritzar els problemes del pacient adult, establir i executar el pla de cures i realitzar la seva avaluació. Realitzar les tècniques i procediments de cures d'infermeria, establint una relació terapèutica amb els malalts i familiars. Seleccionar les intervencions encaminades a tractar o prevenir els problemes derivats de les desviacions de salut. Tenir una actitud cooperativa amb els diferents membres de l'equip
- CE18_ Identificar les característiques de les dones en les diferents etapes del cicle reproductiu i en el climateri i en les alteracions que es poden presentar proporcionant les cures necessàries a cada etapa. Aplicar cures generals durant el procés de maternitat per facilitar l'adaptació de les dones i els neonats a les noves demandes i prevenir complicacions

General

- CG3_Conèixer i aplicar els fonaments i principis teòrics i metodològics de la infermeria
- CG4_Comprendre el comportament interactiu de la persona en funció del gènere, grup o comunitat, dins del seu context social i multicultural
- CG6_Basar les intervencions de la infermeria en l'evidència científica i en els medis disponibles
- CG13_Conèixer els principis del finançament sanitari i sociosanitari i utilitzar adequadament els recursos disponibles
- CG15_Treballar amb l'equip de professionals com a una unitat bàsica en la que s'estructuren de forma uni i multidisciplinar i interdisciplinar els professionals i altre personal de les organitzacions assistencials
- CG1_Ser capaç, en l'àmbit de la infermeria, de donar una atenció tècnica i professional adequada a les necessitats de salut de les persones que atenen, d'acord amb el seu estat de desenvolupament dels coneixements científics de cada moment i amb els nivells de qualitat i seguretat que s'estableixen en les normes legals i deontològiques aplicables
- CG2_Planificar i donar cures d'infermeria dirigits a les persones, família o grups, orientats als resultats de salut, avaluant el seu impacte, a través de guies de pràctica clínica i assistencial, que descriuen els processos pels quals es diagnostica, tracta o cura un problema de salut

Descripció

L'assignatura cures d'Infermeria matern infantil i adolescència forma part de la formació obligatòria del currículum bàsic del Grau d'Infermeria. En el pla d'estudis aprovat per l'Escola Superior de Ciències de la Salut, se situa l'assignatura en el segon curs del grau.

L'assignatura comprèn l'estudi del desenvolupament del fetus, del nou-nat sa i el seu creixement i el desenvolupament normal des del període neonatal fins a l'adolescència. També aborda els diferents problemes de salut, que apareixen més freqüentment en aquesta etapa de la vida.

El desenvolupament de l'assignatura permet a l'estudiant conèixer les principals situacions que poden sorgir durant aquestes etapes, que són fonamentals per poder planificar les intervencions infermeres que ajudin els nens, adolescents i famílies a afrontar de la manera més adequada els diferents problemes de salut, ja que el nen pel fet de ser-ho, té unes característiques concretes i unes limitacions pròpies relacionades amb l'edat, dels quals deriven unes cures d'infermeria específics tant en salut com en la malaltia.

Resultats d'aprenentatge

Pel que fa als resultats d'aprenentatge esperats, l'estudiant al final de la matèria haurà de:

- RA 1. Desenvolupar una visió global i integradora de les situacions de salut dels nens i adolescents a partir de les diferents teories i models infermers.
- RA 2. Seleccionar i realitzar intervencions infermeres des d'un plantejament integral adequades a cada etapa en cada nivell d'atenció de salut.
- RA 3. Identificar les característiques de normal desenvolupament psicomotriu, maduratiu i afectiu en cada etapa de la infància i l'adolescència.
- RA 4. Realitzar plans de cures infermeres complets i adequats a la situació social i de salut dels infants, adolescents i les seves famílies, que garanteixin la continuïtat de les cures infermeres.
- RA 7. Conèixer els programes de prevenció dirigits a infants, adolescents, pares, escoles i centres d'oci.
- RA 8. Reconèixer i diferenciar l'adolescència com una etapa de canvi i adaptació física, emocional i social, que requereix unes cures d'acompanyament específic.
- RA 17. Seleccionar les activitats de cribratge i seguiment pertinents.
- RA 21. Valorar i aplicar cures a les dones durant els processos del cicle reproductiu i el climateri.
- RA 22. Facilitar el procés adaptatiu propi de la maternitat
- RA 23. Identificar situacions de risc de violència de gènere
- RA 24. Aplicar els protocols de detecció i tractament a les dones sotmeses a situacions de violència.
- RA 31. Aplicar el procés infermer, des de plantejaments reflexius, sistèmics i integradors de la pràctica del cuidar.

Metodologia de treball

L'assignatura s'estructura en:

- sessions plenàries
- seminaris

- treballs en grup
- simulació
- presentacions de temes per part del alumnes
- estudi personal

Continguts

BLOQUE 1: Infermeria Maternal

TEMA 1: Cures d'infermeria durant l'embaràs, el part, el puerperi i la menopausa.

- 1.1. Anatomia parella genital femení.
- 1.2. Cicle Genital Femení.
- 1.3. Variacions cicle menstrual
- 1.4. Etapes de la vida.
- 1.5. Exploracions ginecològiques.
- 1.6. Planificació familiar.

TEMA 2: Gestació.

- 2.1. Fisiologia de la gestació: Fecundació, Nidació, Placentació, Embriogènesi
 - 2.1.1. Hemorràgies avantport
 - 2.1.1.1. 1r trimestre: Metrorragia d'implantació, avortament espontani, embaràs ectòpic, MOLA
 - 2.1.1.2. 3r Trimestre: Placenta prèvia, Despreniment prematur de placenta normoinsera
 - 2.1.2. Amenaça de part prematur
- 2.2. Estats hipertensius de la gestació: Pre-eclàmpsia, Eclàmpsia

TEMA 3: Part.

- 3.1. Tipus de part: part eutòcic, part distòcic.
- 3.2. Concepte de part normal
- 3.3. Atenció al part normal segons evidència científicades: Guies de pràctica clínica
 - 3.3.1. Cures durant el part mare i nadó
- 3.4. Part distòcic i/o risc perinatal
 - 3.4.1. Registre cardiotocogràfic
 - 3.4.2. Cesària

TEMA 4: Puerperi.

- 4.1. Definició de Puerperi
- 4.2. Canvis anatòmics i funcionals del puerperi
- 4.3. Atenció al puerperi: cures basades en l'evidència científica
- 4.4. Alletament matern
 - :4.4.1. Anatomia glàndula mamària
 - 4.4.2. Fisiologia de la lactància
 - 4.4.3. Recolzament LM
 - 4.4.4. Valoració presa LM
 - 4.4.5. Problemes durant LM
 - 4.4.6. Clivelles, Mastitis
- 4.5. Afavorir vinculació afectiva mare/nounat/parella
- 4.6. Problemes de salut durant el puerperi: Hemorràgia post-part

BLOQUE 2: Infermeria pediàtrica i del adolescent

TEMA 1: Introducció a la infermeria de la infància i l'adolescència.

- 1.1. Base conceptual de la Infermeria del nen i de l'adolescent. Marc històric de les cures d'infermeria pediàtrica. Evolució de les cures maternoinfantils. Concepte i límits de la pediatria. Etapes en què se subdivideix la infància.
- 1.2. Demografia sanitària. Mortalitat i morbiditat en l'àmbit de la infermeria pediàtrica. Principals indicadors de mortalitat inf antil. Demografia sanitària: causes de morbiditat i mortalitat infantil. Factors condicionants de la salut infantil. La infermeria escolar.

TEMA 2: Neonatologia.

2.1. El nadó sa.

El nadó. Classificació del nadó segons pes i edat gestacional. Adaptació del nounat a la vida extrauterina. Canvis

respiratoris i circulatoris. Mecanismes de la circulació fetal. Valoració del nou-nat. Avaluació de la vitalitat del nou-nat. Test d'Apgar. Característiques morfològiques i criteris de normalitat. Examen neurològic del nadó. Reflexos arcaics.

2.2. Principals procediments Neonatals.

Material necessari per al seu ús en qualsevol naixement per a l'atenció del nadó.

Sala de parts: Pes, aspiració de secrecions: recollida de mostra del cordó (grup i Rh). Administració de vitamina K i profilaxi ocular. Cura del cordó. Identificació.

Nursery: Comprovar identificació. Control de temperatura i nivell de la mateixa. H^a del nou-nat. Pes, longitud. Perímetre cranial. Cura del cordó. Control de la micció i deposició. Diagnòstic precoç de metabolopaties.

2.3. Atenció infermera en el nou-nat de risc.

Nou-nat d'alt risc. Nou-nat prematur. Característiques físiques. El nadó baix pes i el nadó postterme. Nou-nat amb problemes respiratoris: membrana hialina. Destret respiratori. Causes i tipus. Nou-nat amb icterícia: concepte, metabolisme de la bilirubina i classificació de la icterícia. Nou-nat de risc relacionat amb situacions maternes: diabetis, preclàmpsia, toxicomanies i processos infecciosos.

2.4. Malformacions congènites d'alta incidència i / o especial interès.

Manifestacions cutànies benignes transitòries. Patologia neonatal associada al moment del part (Caput succedaneum, cefalo-hematoma, fractures òssies, lesions nervioses). Malformacions genètiques més freqüents (Sd. Edwards, Sd. Down, Sd. Turner, Sd. Klinefelter). Malformacions congènites més freqüents per òrgans:

- De l'aparell digestiu: Llavi leporí. Esquerda o fissura palatina, fre sublingual.
- Del sistema nerviós: Espina bífida. Mielomeningocele. Hidrocefàlia.
- De l'aparell urinari: Hipospàdia. Epispàdia. Hidrocele. Criptorquídia.
- De l'aparell osteomuscular: Peus zambos. Displàsia de maluc

TEMA 3: Infermeria en les diferents etapes evolutives del nen sa.

3.1. Característiques del creixement.

Conceptes de creixement. Patró de creixement i maduració en les diferents etapes de la infància (Lactant, preescolar, escolar i adolescent). Mètodes i tècniques per al mesurament i valoració del creixement i desenvolupament. Taules de percentils i la seva interpretació. Factors que influeixen en el creixement. Desviacions patològiques del creixement.

3.2. Característiques del desenvolupament.

Conceptes de desenvolupament. Desenvolupament psicomotor de l'infant de 0 a 3 anys. Indicadors qualitius, Escala Denver i Taula de Llevant. Desenvolupament ossi. Desenvolupament dels òrgans dels sentits. Desenvolupament psicosocial. Desenvolupament del llenguatge. Control d'esfínters. Desenvolupament en l'adolescència: Sexualitat. Estadis Tanner. Trastorns de la pubertat.

3.3. L'alimentació en els diferents períodes de la infància.

Característiques de l'alimentació del lactant.

- **Lactància materna**: Principals característiques de la lactància materna. Avantatges de la lactància materna per al nen i la mare. Tècnica de la lactància materna. Problemes més freqüents en lactància materna. Contraindicacions de la lactància materna. Conservació de la llet materna.
- **Lactància artificial**: Fórmules per a lactants sans: fórmules d'inici i fórmules de continuació. Tècniques i pauta d'administració de la lactància artificial.

Fórmules especials i patologies relacionades: Fórmules per presentar terme. Intolerància Fórmules per a lactants sans: fórmules d'inici i fórmules de continuació. Tècniques i pauta d'administració de la lactància artificial. a la

lactosa. Fórmules sense lactosa. Al·lèrgies i intolerància a les proteïnes de la llet de vaca. Fórmules hidrolitzades. Fórmules vegetals. Dietes elementals. Aliments funcionals: pre i probiòtics. Fórmules amb modificacions menors: Anticòlic, antireflux i antirestreyniment.

Alimentació complementària (beikost), en el lactant. Alimentació en el preescolar, escolar i adolescent. Necessitats nutricionals del lactant. Alimentació en el preescolar, escolar i adolescent. Piràmide alimentària. Necessitats i repartiment calòric per als nens i els adolescents.

3.4. Immunitzacions.

Concepte d'immunitat. Vacunes d'administració sistemàtica en la infància. Normes generals per a l'administració de vacunes, indicacions, contraindicacions específiques, vies d'administració i reaccions adverses. Calendari vacunal. Vacunacions en situacions especials en la infància. Vacunacions en el nen immigrant.

TEMA 4: Problemes de salut en la infància i l'adolescència.

4.1. Mort sobtada del lactant.

Definició de la Síndrome de la Mort Sobtada del lactant. Factors de risc que s'han associat a major incidència de mort sobtada. Recomanacions actuals per a la prevenció de la mort sobtada.

4.2. Problemes respiratoris del nen.

Vies respiratòries altes: Otitis mitjana aguda. Laringitis estridulosa o obstructiva aguda (crup).

Vies respiratòries baixes: Bronquiolitis / Bronquitis. Pneumònia. asma bronquials.

4.3. Malalties exantemàtiques.

Generalitats: Definició de malaltia exantemàtiques. Classificació dels exanemes. Signes i símptomes de les principals malalties exantemàtiques. Cures d'infermeria en Xarampió, Rubèola, Megaeritema infecció, Varicel·la, Escarlatina i Exantema sobtat.

4.4. Malalties infeccioses pròpies de la infància.

Definició de malaltia infecciosa. Cures generals davant malalties infectocontagioses pròpia de la infància: Tos ferina. Meningitis bacteriana, Parotiditis, gastroenteritis (vírica i bacteriana).

4.5. Problemes dermatològics del nen.

Problemes dermatològics: èczema, impetigen, dermatitis, urticària i sudamina.

4.6. Problemes digestius de l'infant.

Còlic del lactant. Vòmits. Diarrees. Restrenyiment. Dolor abdominal recurrent.

Celíaquia. Reflux gastroesofàgic. paràsits intestinals.

4.7. Problemes de l'aparell renal i genitourinari del nen.

Infecció urinària en el nen. Trastorns miccionals de la infància. Enuresi. Reflux vesicoureteral primari. síndrome nefròtica.

4.8. Signes i símptomes més freqüents en pediatria.

La febre. la tos.

TEMA 5: El nen malalt.

5.1. Problemes neurològics del nen.

Convulsions i crisis epilèptiques. Cures al nen en coma. exploració neurològica.

5.2. El nen i l'adolescent oncològic.

Evolució del càncer pediàtric en els últims anys. Tumors més freqüents en la infància. Impacte emocional de la malaltia en el nen i la seva família. Cures d'infermeria durant el procés. Suport i assistència al nen i la família. Atenció d'infermeria. Tractaments: Quimioteràpia. Radioteràpia. Cirurgia. Efectes secundaris del tractament.

5.3. El dolor en pediatria.

Característiques del dolor infantil. Mètodes de valoració del dolor. Intervencions d'infermeria relacionada amb l'alleujament del dolor.

5.4. El nen i l'adolescent hospitalitzat.

Efectes de l'hospitalització en el nen i la família en les diferents etapes del desenvolupament. Aspectes psicològics de l'hospitalització. Fonts d'ansietat i estrès en el procés de l'hospitalització. Conductes disfuncionals en el nen hospitalitzat. Intervencions i estratègies per minorar l'estrès per hospitalització i realització de les tècniques i procediments d'infermeria. Hospitalització conjunta mare / pare-fill.

5.5. Procediments i tècniques en el nen i l'adolescent hospitalitzat.

Mesurament i valoració de signes vitals (T^a, TA, RF i FC). Recollida de mostres. Tipus d'accessos venosos perifèrics més usats en pediatria. Administració de medicaments, càlcul de dosi en pediatria i tipus de via: Via rectal, oral, endovenosa, intramuscular.

TEMA 6: Urgències en el nen i l'adolescent. 6.1. Accidents en la infància.

Introducció. Prevenció d'accidents: epidemiologia, formes més freqüents, actuació d'infermeria. Valoració del risc segons l'etapa evolutiva. Intervencions d'infermeria en cremades. Ofegaments i extracció de cossos estranys. Intoxicacions. Consells per a la seguretat i la prevenció d'accidents. Mossegades i picades d'insectes.

Activitats d'aprenentatge

Les activitats formatives i la metodologia que es durà a terme, així com els crèdits assignats a cadascuna de les activitats, descrivint les competències que s'hi treballen:

Activitats	ECTS	Metodologia	Competències
Classes Magistral	1,75	Classes plenàries per a l'orientació, l'anàlisi, la discussió i clarificació de continguts a través del treball grupal e individual de lectures recomanades.	CB1 CB3 CB5VCG1 CG2 CG3 CG4 CG6 CE13 CE14 CE15 CE17 CE18
Tutories Presencials	0,8	Treballs en grup. Preparació i exposició de situacions simulades. Activitats d'aprenentatge col.laboratiu	CB1 CB3 RA 23 RA 24 RA 31 CG2 CG3 CG4 CG6 CE13 CE14 CE15 CE17 CE18
Seminaris	0,2	Treballs en grup per a l'estudi de casos. Treball de situacions utilitzant l'aprenentatge basat en problemes (ABP). Lectures de textos recomanats.	CB1 CB3 CB5VCG1 CG2 CG3 CG4 CG6 CE13 CE14 CE15 CE17 CE18

Estudi personal	2,25	Preparació de temes pel treball en grup i per l'exposició dels mateixos. Estudi dels continguts treballats en la matèria. Preparació de l'avaluació.	CB1 CB3 CB5VCG1 CG2 CG3 CG4 CG6 RA 1 RA 2RA 3RA 4RA 7RA 8 RA 17 RA 21 RA 22 RA 23 RA 24 RA 31
-----------------	------	--	---

Sistema d'avaluació

L'avaluació de l'assignatura i les seves competències consistirà en una avaluació continuada de l'alumne mitjançant l'ús de diferents eines avaluadores amb la finalitat de poder identificar que l'alumne ha assumit les competències establertes per superar la matèria.

Els criteris d'avaluació de les activitats seran presentats el primer dia de classe i afegits al Campus Virtual (Moodle) on els alumnes podran consultar afavorint la claredat i transparència dels criteris.

L'avaluació continuada de les competències genèriques es realitzarà durant les diferents activitats formatives.

L'avaluació de les competències específiques, a partir de:

- L'assistència, la implicació i l'actitud de l'alumne en totes les activitats serà avaluada.
- Participació activa en les activitats presencials i virtuals (fòrum de l'assignatura).
- Un treball en grup amb presentació i exposició oral.
- Un examen teòric parcial tipus test no eliminatòria de temari, en finalitzar el bloc 3 del temari.
- Un examen teòric tipus test al final del trimestre.
- El nivell de coneixements aportats en els debats de les sessions plenàries.
- La qualitat de les exposicions i del desenvolupament del treball en equip.

Específicament, les activitats que avaluen l'aprenentatge i el seu pes en la nota final de l'assignatura és:

Activitat Avaluadora	Ponderació
Treballs en grup	5%
Participació a l'aula	5%
Seminaris	5%
Seguiment individual	5%
Exàmen Parcial	30%
Exàmen Final	50%

Activitat avaluadora en període de recuperació	Ponderació
--	------------

Prova escrita, preguntes tipus test .	50%
---------------------------------------	-----

S'utilitza un sistema de qualificació quantitativa (de 0 a 10) i qualitativa (suspès, aprovat, notable i matrícula d'honor) segons RD 1125/2003.

Recursos

Bàsics

Bibliografies

- Aguilar Cordero, Mª J. Lactancia materna. Elsevier. Madrid 2005.
- Aguilar Cordero, M.J. Tratado de enfermería infantil y de la adolescencia. Ed. Elsevier Science. Madrid, 2003.
- Chaure, I. Inarejos M. Enfermería pediátrica. Ed . Masson; Barcelona: 2001.
- Crespo C. Cuidados de Enfermería en Neonatología. Ed. Síntesis; Madrid 2000
- Díaz, N.M. Gómez García C y Ruiz García M^aJ. Trat do de enfermería de la infancia y adolescencia. McGraw-Hill Interamericana; Madrid 2006
- Hernández M., Gómez S. Enfermería del niño y del adolescente I, II, III; Enfermería del Recién Nacido Sano; Fundamentos de la Enfermería del Niño y del Adolescente. ENFO Ediciones para FUDEN. 2007.
- Kübler-Ross E. Los niños y la muerte. Ed: Luciérnaga; Barcelona, 2003.
- MORALES IM, GARCÍA, JM. Guía de intervención rápida en Enfermería Pediátrica. Ed. DAE Madrid, 2003.
- Morales, IM, García, JM. Guía de intervención rápida en Enfermería Pediátrica. Ed. DAE Madrid; 2003.
-

Protocolo de actividades preventivas y de promoción de la salud en la edad pediátrica. Generalitat de Catalunya, 2008.

- Schulte EB, Price DL, Gwin JE. Enfermería Pediátrica de Thompson. 8ª edición. Ed. McGraw-Hill Interamericana. México 2002.
- Wale, L.F., Wong, D.L. Enfermería pediátrica. 4ª edición. Ed. Mosby-Doyma 1995.

Enllaços web

- <http://www.aeped.es/>
- <http://www.seep.es/prinfogn.htm>
- www.adolesc.org
- www.eccpn.aibarra.org
- www.lalecheleague.org
- www.unicef.org
- www.webpediatria.com
- www.zonapediatria.com